
NATURVÄRDE SINVENTERING RIMBO

CREDENTIALIA AB

Natur- och kulturmiljö Rimbo

UPPDRAGSNUMMER 1150972000

2016-06-01

SWECO ENVIRONMENT AB

GRY STRANDELL

GRANSKNING: KAJ ALMQVIST

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	2
1.1	UPPDRAGET	2
1.2	SYFTE	2
1.3	ORGANISATION	2
2	Utförande	2
3	Områdesbeskrivning	4
4	Resultat	5
4.1	Översiktlig beskrivning av inventeringsområdet	5
4.2	Delområde 1	7
4.3	Delområde 2	8
4.4	Delområde 3	9
4.5	Delområde 4	10
4.6	Delområde 5	13
5	Sammanfattning och förslag till skyddsåtgärder	14
6	Referenser	16

1 INLEDNING

1.1 UPPDRAGET

Norrtälje kommun planerar nya bostadsområden i Rimbo. I samband med det har Credentia AB skrivit ett markanvisningsavtal med Norrtälje kommun.

Sweco har på uppdrag av Credentia AB genomfört en naturvärdesinventering i området för den planerade bebyggelsen. Inventeringen ska utgöra underlag för beslut om Credentia ska gå vidare med markinköpet. Om Credentia väljer att köpa in marken kommer inventeringen även utgöra underlag i det kommande planarbetet.

I denna rapport redovisas resultatet av de i inventeringen ingående delarna.

I uppdraget ingår att:

- Identifiera, avgränsa, bedöma och beskriva naturvärdesobjekt.
- Dokumentera och koordinatsätta fynd av rödlistade och fridlysta arter.
- Redovisa resultatet i en rapport med karta, foton, motiveringar och beskrivningar.
- Rapportera rödlistade och fridlysta arter till artportalen.
- Ge förslag på skyddsåtgärder för värdefull natur.

Norrtälje kommun har i efterhand beställt ett förtydligande av rapporten efter att uppdraget till Credentia slutförts. Uppdraget åt Norrtälje kommun omfattar mindre justeringar i avsnitt 1.1, 3, 4.5, 5 samt i figur 2 och 4.

1.2 SYFTE

Syftet med naturvärdesinventeringen är att identifiera och avgränsa de geografiska områden inom inventeringsområdet som är av betydelse för biologisk mångfald, samt bedöma och dokumentera dessa.

1.3 ORGANISATION

Ursprunglig beställare	Credentia AB
Beställare förtydliganden	Norrtälje kommun
Uppdragsledare	Per Berglund
Naturvärdesinventering	Gry Strandell
Kvalitetsgranskning	Kaj Almqvist

2 Utförande

Naturvärdesinventeringen har genomförts med utgångspunkt i SIS-standarderna för naturvärdesinventering (SS 199000:2014) med tillhörande teknisk rapport (SIS-TR 199001:2014).

Föreliggande naturvärdesinventering har utförts på fältnivå (det vill säga inventering i fält ingår) och detaljeringsgraden motsvarar "Detalj" (enligt SS 199000:2014), vilket innebär att naturvärdesobjekt ner till en yta av 10 m² alternativt linjeformat objekt som är minst 10 m långt och 0,5 m brett har identifierats.

För den valda detaljeringsgraden ska identifierade naturvärdesobjekt bedömas i en av följande fyra naturvärdesklasser:

Naturvärdesklass 1 Högsta naturvärde	Geografiska områden med särskilt stor betydelse för biologisk mångfald
Naturvärdesklass 2 Högt naturvärde	
Naturvärdesklass 3 Påtagligt naturvärde	Geografiska områden med påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald
Naturvärdesklass 4 Visst naturvärde	Geografiska områden med viss positiv betydelse för biologisk mångfald

Geografiska områden som i sitt nuvarande tillstånd inte eller endast i ringa omfattning bidrar till biologisk mångfald bedöms ha lågt naturvärde, vilket inte utgör en naturvärdesklass.

Naturvärdesklassningen utgår från bedömningsgrunderna *arter* och *livsmiljö*.

Naturvärdesobjekten redovisas på kartor i anslutning till beskrivningarna i avsnitt 4.

Till naturvårdsarter räknas:

- Skyddade arter; arter som omfattas av juridiskt skydd enligt Artskyddsförordningen. Markeras med (§) i beskrivningarna nedan.
- Typiska arter; arter vars förekomst indikerar så kallad gynnsam bevarandestatus hos aktuell naturtyp enligt EU:s art- och habitatdirektiv.
- Rödlistade arter; arter som bedöms löpa risk att försvinna ur landet. Delas in i kategorierna RE – nationellt utdöd, CR – akut hotad, EN – starkt hotad, VU – sårbar, NT – nära hotad och LC – livskraftig.
- Ansvarsarter; arter där en särskilt stor andel av dess totala population finns i en begränsad del av det totala utbredningsområdet.
- Signalarter; arter som med sin närvaro eller frekvens indikerar att ett område har höga naturvärden. Markeras med (S) i beskrivningarna nedan.
- Nyckelarter; arter som direkt eller indirekt har en särskilt viktig funktion för andra arter.

Olika naturvårdsarter är synliga under olika delar av säsongen.

Inför fältarbetet inhämtades uppgifter om skyddad natur, sumpskogar och nyckelbiotoper från Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen. Uppgifter om tidigare observerade fåglar och eventuella rapporterade förekomster av rödlistade och fridlysta arter har hämtats från Artdatabankens Observationsdatabas samt Artportalen.

Fältinventering genomfördes den 23 april 2015. Hela inventeringsområdet inventerades i fält. Identifierade naturvärdesobjekt avgränsades på karta och dokumenterades med fotografier.

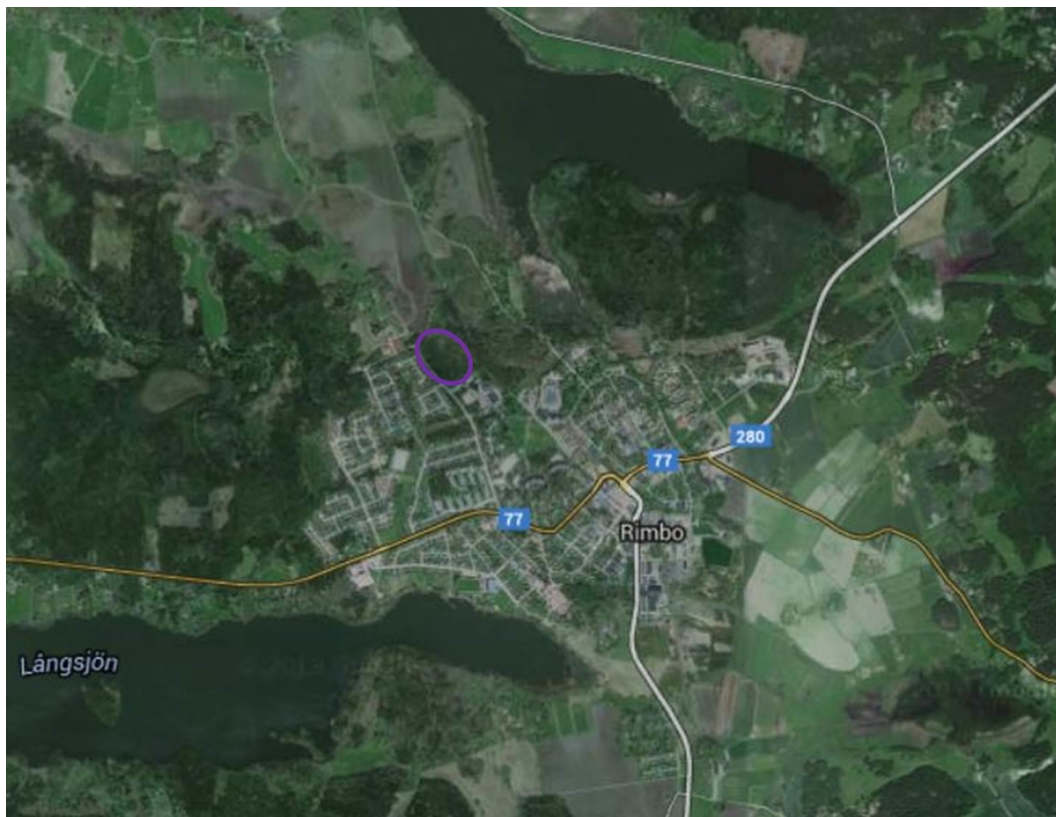
Åldersbedömning av träd gjordes med hjälp av studier av trädens form, kronornas och grenarnas utseende, barkens utseende samt eventuell förekomst av grova döda grenar och skador.

Grundkartor är inköpta från Lantmäteriet, ©Lantmäteriverket - ärende nr MS2011/02599, om inget annat anges. Samtliga foton har tagits av Jeff Viksten och Gry Strandell.

Litteratur och internetsidor som använts för informationsinhämtning och för identifiering av arter med mera listas i referenslistan sist i rapporten.

3 Områdesbeskrivning

Aktuellt inventeringsområde ligger i nordvästra delen av Rimbo, Norrtälje kommun. (Figur 1)

Figur 1. Översikt över Rimbo. Inventeringsområdet ligger i ortens nordvästra del. Flygfoto från Google maps

Inventeringsområdet är 6,5 ha och består uteslutande av skogsmark. Väster och söder om inventeringsområdet finns bostadsområden med mestadels markbebyggelse. I norr angränsar området till åkermark och i väst och nordväst till skog. Sydöst om inventeringsområdet ligger bl.a. en skola. De tidigare kända intressen som finns i området redovisas i figur 2.

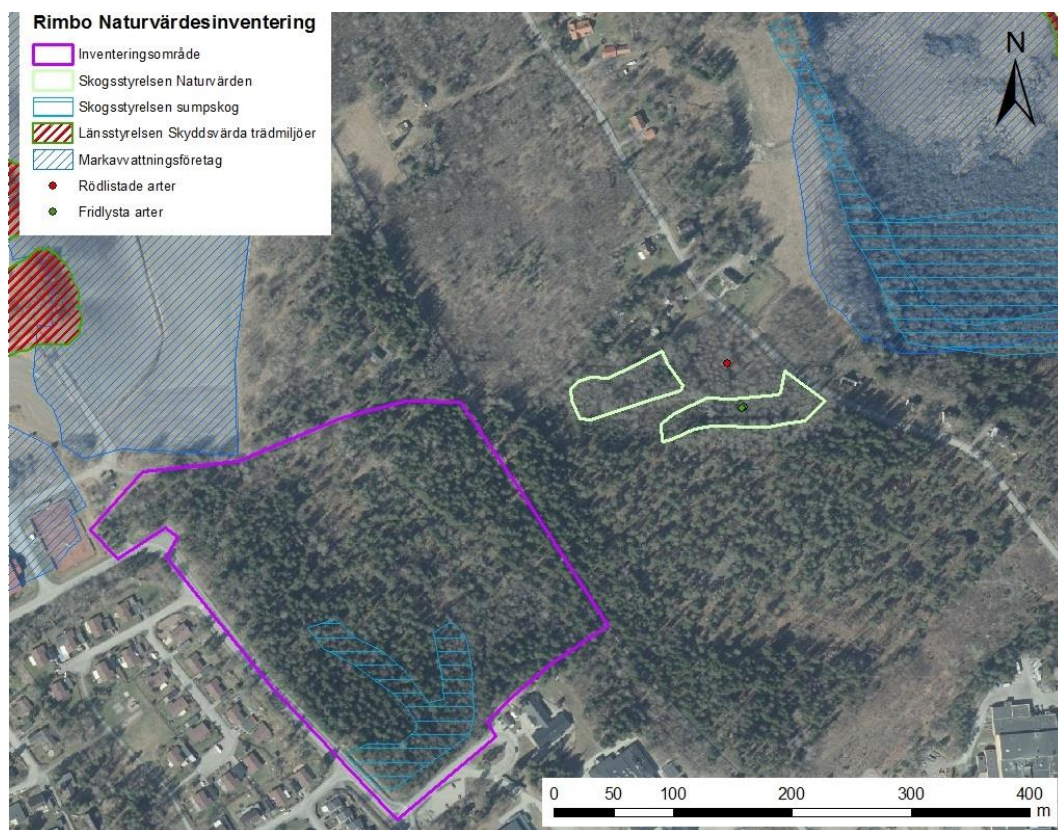
Jordbruksmarken och dess omnejd norr och nordväst om inventeringsområdet omfattas av ett markavvattningsföretag. I anslutning till jordbruksmarken finns också, enligt underlag från Länsstyrelsen, ett område med skyddsvärda trädmiljöer.

Enligt Skogens Pärlor finns det en liten sumpskog om 0,8 ha i södra delen av inventeringsområdet. Sumpskogen uppges vara gallrad och beskrivs som en översilningsskog med dråg, inslag av al och flerskiktat trädbestånd. Inga skogliga biotopskydd, nyckelbiotoper, objekt med naturvärden eller skyddade områden finns inom inventeringsområdet. Två områden med naturvärde finns dock nordöst om inventeringsområdet. Dessa består av 0,3 ha *lövskog* respektive 0,3 ha *övriga lövträd*.

Inga rödlistade eller fridlysta arter eller fåglar har rapporterats in från inventeringsområdet till Art- eller Fågelportalen. I lövskogen nordöst om inventeringsområdet växer det dock

blåsippa som är fridlyst och strax norr om lövskogen har den rödlistade skogsalmen noterats.

Inga andra kända intressen finns i närområdet.

Figur 2. Kända intressen i området.

4 Resultat

I föreliggande avsnitt redovisas resultaten av fältinventeringen genom en översiktlig beskrivning av inventeringsområdet samt detaljerade beskrivningar av identifierade naturvärdesobjekt.

4.1 Översiktlig beskrivning av inventeringsområdet

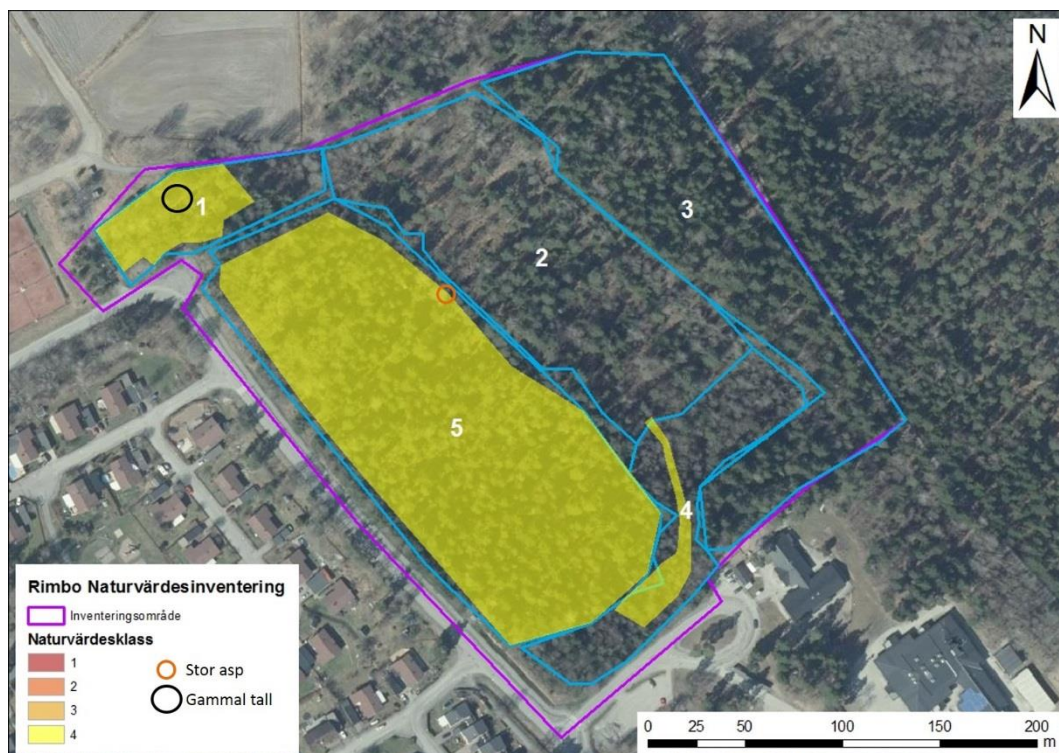
Inventeringsområdet består av skogsmark i nära anslutning till bostadsområden och åkermark. Skogen omfattas av skogsbruk och utnyttjas även för rekreation. Genom området löper flera stigar och vid inventeringstillfället stod flera bilar parkerade intill nordvästra hörnet. Sydöstra delen är välbesökt och utnyttjas sannolikt för skolaktiviteter. Längs stigarna som utgår från sydvästra långsidan har mängder av trädgårdsavfall lämnats. (Figur 3)

Figur 3. Området används för rekreation och det finns spår av mänsklig påverkan i form t.ex. stigar, upptrampade områden, eldning och avstjälpning av trädgårdsavfall.

Vid fältbesöket noterades flera ringduvor, större hackspett samt spår efter hackspett, koltrastar, ett nötveckapär, talgoxe samt andra vanliga småfåglar. Även en ekorre och rådjursspår observerades. Inga naturvårdsarter påträffades.

Inventeringsområdet har delats in i fem delområden i enlighet med figur 4. Områdena beskrivs översiktligt nedan.

Figur 4. Områdesindelning

4.2 Delområde 1

Delområde 1 ligger i kanten av åkermarken med bara en grusväg och en träddrå mellan. Området karaktäriseras av en gammal husgrund med omgivande marker som tidigare delvis utgjorts av slåtter- eller betesmark. Två öppna marker syns på den ekonomiska kartan från 1952. Västra delen är fortfarande relativt öppen även om unga granar samt björk och tall gör att det är på väg att växa igen. Här finns även uppvuxen björk i buketter samt enstaka gammal björk, uppvuxen gran, asp, sälg, vide och en. Marken är stenig och i öppnare partier består markskiktet av gräs, mossor och vitsippor. Andra kärlväxter förväntas komma senare. En del äldre träd finns i denna del, framför allt en gammal och grov tall som bedöms vara närmare 250 år. Tallen står mitt på en grusstig alldeles intill husgrunden. Intill husgrunden finns även en stor död sälg och en död 'dubbelgran' med brandljud. En hel del sälgar som kapats i mindre delar ligger på marken nordöst om grunden. Mitten av området, kring husgrunden, är tätare än övriga området. Nordost om husgrunden står det mest björk och asp. Denna del är lägre och har troligen dikats. (Figur 5)

Figur 5. Delområde 1 med en närmare 250 år gammal tall (överst tv), död ved i form av sälk och gran i bakgrunden (överst i mitten), gräsmark (nederst till vänster) samt dikad asp- och björkskog (nederst till höger). Diket fortsätter in mot barrblandskogen i område 5 (överst th)

Delar av delområde 1 bedöms utgöra naturvärdesklass 4 – visst naturvärde. Naturvärdet utgörs av den stora gamla tallen, död ved kring husgrunden, variationen i trädslag samt den öppna gräsmarken med bl.a. sälk och potential för en variation av kärlväxter, som en kontrast till närliggande skog och brukad åker. Området öster om husgrunden bedöms inte utgöra något särskilt naturvärde.

4.3 Delområde 2

Delområde 2 består av ett ca 20-årigt hygge med kvarstående frötallar samt enstaka asp och högstubbe. Underifrån kommer tall, gran, björk och asp. Inga gamla eller särskilt grova träd noterades. (Figur 6)

Figur 6. Delområde 2 består av ett gammalt hygge.

4.4 Delområde 3

Delområde 3 består av en gallrad, likåldrig avverkningsmogen barrblandskog. Granarna bedöms vara ca 90 år. En del tallar kan vara något äldre men inga tallar bedöms vara över 150 år. Även en del asp samt enstaka björk och sälg noterades. Död ved finns sparsamt (en kapad gran samt en rotvälta noterades). Inga naturvärdesarter noterades. Marken är ganska stenig och markskiktet består mest av mossor, t.ex. husmossa, och blåbärsris. (Figur 7)

I nordöstra delen finns kulturhistoriska lämningar i form av stensättningar. I sydöstra delen finns ett stort flyttblock och intill ligger en stor kapad gran. Granen har brunnit efter att den kapats. Spår av brand finns både på sidan av stubben och i kapade änden av lågan. (Figur 3) Brandspåren är ganska nya och har med största sannolikhet uppstått då någon startat en brasa på platsen. I det tätbevuxna området längs sydöstra kanten, intill en väg, fanns rikligt med skräp av diverse slag. En död, fallen, tall och en al med tvåfärgsticka noterades också i denna del.

Den likåldriga skogen och bristen på variation och död ved samt de tydliga spåren efter ett aktivt skogsbruk gör att naturvärdet bedöms vara relativt lågt.

Figur 7. Delområde 3, gallrad barrblandskog.

4.5 Delområde 4

Delområde 4 består av en dikad alsumpskog. Området är fortfarande fuktigt och enstaka vattenspiegel noterades. Marken är dock så gott som kal och inga våtmarksmossor påträffades.

Norra delen består av likåldriga, relativt unga klubbalar, gran samt uppväxt av smågran underifrån. Enligt ekonomiska kartan från 1952 var en stor del av området öppen, antingen en öppen våtmark eller slåttermark eller liknande. Inga socklar eller andra tecken på sumpskogskontinuitet finns. Troligtvis har åtminstone delar av området avverkats i samband med avverkningen av delområde 2. Körspår finns i området. Några grova eller gamla träd påträffades inte. I norra änden av området finns en hel del fallna

småalar, varav några är kapade i efterhand. De har högst troligt fallit vid samma tillfälle, t.ex. vid en storm. Precis norr om alkärret finns ett öppet stråk som gör att vinden kan ha kommit åt bättre där. (Figur 8)

Figur 8. Norra delen av område 4.

Från del norra till den södra delen leder ett vattenfyllt dike som går i sydlig riktning. Diket är grunt, max 10cm djupt, och upp till 0,5m som bredast. I diket finns endast enstaka vattenvegetation och botten består mest av döda löv. Förutom i det som ser ut som gamla diken eller körspår finns endast en liten fläck med ytligt vatten. (Figur 9) Närmast vattnet växer lite vide. Här fanns även en del allågor som hade börjat få mossor på sig.

Figur 9. Diket i mellersta delen av delområde 4.

I södra delen har socklar med klibbal och björk utvecklats men det är torrt kring socklarna. Likåldrig ung, lövsumpskog av al och björk tyder på en kortvarig sumpskogshistorik alternativt ett brott i kontinuiteten. Marken är nästan kal och full av ytliga, kala rötter. Här är det aningen fuktigt men inget ytligt vatten eller typiska våtmarksmossor noterades. I den delen av södra delområdet där det finns flest socklar är träden även lite grövre. Kring de kalare ytorna dominerar gran som troligtvis kommit upp efter dikningen och nu börjar ta över i området. (Figur 10)

Figur 10. Södra delen av område 4 med ett stort inslag av unga granar. Ett antal socklar förekommer i delar av området.

Område 4 är, som helhet torrt, med undantag för enstaka små områden närmast det som bedömts var ett gammalt dike. Våtmarksarter såsom mossor, saknas i området och det finns inga gamla träd, grova träd eller grov död ved. Inga naturvårdsarter påträffades heller. Området, som är påverkat av skogsbruk, består mestadels av ung skog och gran har börjat ta över i stora delar. De fåtal socklar som noterades är små och bedömningen är att sumpskogen är ung eller att utvecklingen av dessa har avstannat på grund av dikning eller annan händelse. Trots att inventeringen genomfördes på våren, var området väldigt torrt. Det kan dock inte uteslutas att det svämmas över någon gång ibland. Den del av området som innehåller alsocklar är litet men har ett ändå visst värde då det bidrar till variation och lövinslag. Även diket i sig har ett visst värde. I figur 4 markeras ett ungefärligt läge för de delar av område 4 som bedöms ha ett visst naturvärde. Naturvärdet i område 4 som helhet bedöms dock vara lågt.

4.6 Delområde 5

Delområde 5 består av barrblandskog. Träden är likåldriga och ungefär lika gamla som i norra delen men denna del är mer varierad och inte lika välgallrad, framför allt är det mer unggran som kommer upp underifrån. Men det finns också ett stråk av död ved ungefär i mitten av området. Bl.a. noterades en talltorraka, en större granlåga, en rotvälta och en liten eklåga. Asp finns framför allt i norra halvan av området, bl.a. en väldigt grov asp med grova grenar i angränsning till område 2. Även björk finns spritt inom området. Granarna i

södra delen är grova och bedöms vara ca 100 år. De äldsta tallarna, som står i mitten av området, bedöms vara knappt 150 år. En viss gallring har skett.

Marken är stenig och blockig, särskilt i nordvästra delen, närmast delområde 1, där flera stora flyttblock finns samlade. I sydöstra delen (i övergången mot område 4) är marken nästan kal, åtminstone den här tiden på året. I nordvästra delen, intill vägen finns även en mindre öppen yta med gräsmark och något lövbuskage. Enligt den ekonomiska kartan från 1952 var marken öppen här.

Figur 11. Delområde 5, barrblandskog med inslag av död ved samt flyttblock.

Delområde 5 bedöms ha ett visst naturvärde, klass 4. Detta till följd av en viss mängd död ved och variation, en delvis naturlig luckighet samt granarnas storlek och ålder. Ansamlingen av flyttblock har i första hand ett geologiskt och kulturellt värde men kan också hysa intressanta mossor och lavar. Värdena är utspridda i olika delar av området, vilket gör att hela området naturvärdesklassat även om det finns mindre värdefulla delar emellan.

5 Sammanfattning och förslag till skyddsåtgärder

I inventeringsområdet har inga högre naturvärden noterats. De värden som finns i är kopplade till ett mindre antal gamla eller grova träd, som har en potential att utgöra livsmiljö för många arter när åldras och dör, till död ved samt till vatten. I första hand handlar det om den gamla tallen i område 1, grova granar i område 5 och ansamlingen av död ved i mitten av område 5 samt intill husgrunden i område 1. Sälg, som finns i område 1, utgör också ett värdefullt träd för många insekter, däribland bin. Värden i gamla ängsmarken är annars svårare att bedöma då kärlväxter ännu inte hade kommit upp. Även de flyttblock som finns i norra delen av område 5 kan ha ett värde, liksom de fuktiga miljöerna i område 4.

Den gamla tallen i område 1 bör sparas. Den grova aspen i gränsen mellan område 2 och 5 bör också sparas och skyddas i samband med anläggningsarbetet. Någon eller några av de grävsta granarna och tallarna i område 5 kan med fördel sparas alternativt läggas i en s.k. faunadepå på en solbelyst plats inom de naturområden som sparas inom detaljplaneområdet. Det gäller även den grova döda ved som redan finns i området. De grönområden som planeras inom planområdet bör så långt möjligt utgöras av den naturmiljö som finns på platsen. Detta för att minska risken för att bebyggelsen skapar spridningsbarriärer för arter som finns i området och dess närmiljö. Förslagsvis sparas och skapas ett sammanhängande grönt stråk genom området i öst-västlig riktning, gärna med sidogrenar så att spridningsmöjligheter mellan skogen öster och väster om planområdet bibehålls.

6 Referenser

Artportalen, observationsdatabasen samt fågelportalen. Artdatabanken april 2015.

Karttjänster (webbGIS). Länsstyrelsen april 2015.

Skogens pärlor. Skogsstyrelsen april 2015.

<http://minasidor.skogsstyrelsen.se/skogensparlor/>

Ekonomiska kartan från 1952. Blad Rimbo. Rak-id J133-11i5i65.

Svensk Standard SS 199000:2014. Swedish Standards Institute.

Teknisk Rapport SIS-TR 199001:2014. Swedish Standards Institute.

Åldersbestämning av träd. Patrik Nygren.